

L'agenda de Himmler

Un dels enigmes més persistents de la història contemporània aviat deixarà de ser-ho. El misteri entorn de si va ser Hitler, en persona, qui va donar l'ordre formal d'exterminar tots els jueus europeus i en quin moment precis va fer-ho ha estat el centre de moltes polèmiques des de fa anys. Els capdavanters de la historiografia anomenada "revisionista" —que, en gros, es neguen a admetre que el règim nazi eliminés sis milions de jueus— han al·legat sempre que no existia cap document firmat pel Führer especificant les instruccions per començar l'extermini sistemàtic. Aquest fet i la manca de testimonis directes —els nazis, cap a la fi de la Segona Guerra Mundial, es van dedicar a fer desaparèixer el màxim de traces dels seus crims— han fet difícil, fins ara, establir un calendari precís del procés de decisió del genocidi i han donat peu a tot d'interpretacions.

Però, en els últims mesos, gràcies a l'agenda de Heinrich Himmler, el poderós Reichsführer SS, cap de la policia alemanya, que ha estat trobada recentment en els arxius de l'antiga URSS, la majoria dels interrogants han començat a aclarir-se. L'estudi d'aquest document ha permès a Christian Gerlach, un investigador berlinès de trenta-quatre anys, d'escriure un important article, publicat en la revista especialitzada *Werkstattgeschichte*, on fixa el 12 de desembre de 1941 com a la data en què Hitler donà l'ordre d'exterminar tots els jueus presents en l'esfera d'influència alemanya. Uns dies abans —el 7 de desembre— s'havia produït l'atac japonès de Pearl Harbour, i dos dies després Alemanya declarava la guerra als Estats Units.

En el seu article, que de segur donarà a parlar als especialistes, Christian Gerlach proposa una nova cronologia que, segons ell, explica clarament les etapes de la posada en marxa de la "solució final". D'entrada, la terrorífica ordre del 12 de desembre de 1941 és anunciada en una conferència que presideix Adolf Hitler i en què són presents els més importants dirigents del partit nazi (NSDAP).

A la sortida de la reunió, Josef Goebbels, ministre de Propaganda, va escriure en el seu diari personal: "En el

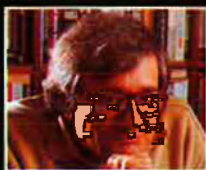
que toca a la qüestió jueva, el Führer esta completament decidit a fer net. Ha profetitzat que si, una vegada més, els jueus arribaven a provocar una guerra mundial, serien ells qui resultarien exterminats. No eren paraules a l'aire. La guerra mundial ja és aquí, cal que l'aniquilament dels jueus en sigui la conseqüència necessària. Aquesta qüestió ha de ser tractada sense cap mena de sentimentalisme. La nostra compassió no s'adreça als jueus, sinó al poble alemany. Si el poble alemany ha de sacrificar encara en el front de l'Est 160.000 víctimes, els instigadors d'aquest conflicte sanguinari han de pagar amb la seva vida."

Com a conseqüència de la decisió, el migdia del 18 de desembre de 1941 té lloc una entrevista entre Hitler i Himmler de la qual el Reichsführer SS deixà constància en l'agenda exhumada a Moscou per Gerlach amb la frase: "Qüestió jueva. Exterminar-los com als partisans". Per a l'investigador alemany, l'al·lusió significa clarament que el conjunt de jueus ha de rebre el mateix tractament reservat als partisans, és a dir, l'execució. Pocs setmanes després, el 20 de gener de 1942, se celebra a Wannsee, un barri elegant de Berlín, una altra conferència convocada per Reinhard Heydrich, cap de l'Oficina Central de la Seguretat del Reich (RSHA), en què es transmet fidelment l'eco d'aquest esperit

de "solució final" per a tots els jueus occidentals i se li dona la màxima prioritat. El genocidi ja s'havia engegat.

La descoberta de l'agenda de Himmler posarà fi, de bon segur, a la picabaralla que, des de fa decennis, té dividits en dos camps els especialistes del genocidi jueu: "els intencionalistes" —que consideren l'extermini jueu com un projecte llargament meditat per Hitler des de 1919— i "els funcionalistes" —que veuen en la "solució final" el producte de la radicalització del sistema nazi, accelerat per la guerra a Europa. Per Christian Gerlach, el factor que fa realment decidir Hitler és l'entrada en guerra dels Estats Units. "Es en el moment en què el conflicte pren forma planetària quan es decideix el destí dels sis milions de jueus —afirma—. Tot fa pensar que el mite de l'"Amèrica jueva" preocupava més Hitler que allò del "judeo-bolxevisme" tan gastat.." Qui ho havia de dir. ■

XAVIER VINADER

"L'estudi de l'agenda de Himmler trobada a l'URSS ha permès a Christian Gerlach fixar la data en què Hitler ordena el començament de l'extermini jueu: el 12 de desembre de 1941."